

ถึงค่อนข้างสูง (13.40 - 28.87 มิลลิกรัมต่อลิตร) ปริมาณโพแทสเซียมในดิน (K) อยู่ในระดับต่ำจนถึงปานกลาง (44.95 -93.31 มิลลิกรัมต่อลิตร) และ ปริมาณแคลเซียมในดิน (Ca) อยู่ในระดับสูง (124.84-152.46 มิลลิกรัมต่อลิตร) ผลจากการศึกษาคุณสมบัติดินในพื้นที่ตำบลน่านกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ทั้ง 2 ครั้งพบว่าดินในพื้นที่ที่มีปริมาณธาตุอาหารค่อนข้างต่ำ จึงจำเป็นต้องใส่ปุ๋ย เช่น ปุ๋ยยูเรีย และ แอมโมเนียมซัลเฟต เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

คำสำคัญ ทฤษฎาการดิน อุทกภัย การฟื้นฟู ลุ่มน้ำ

ความหลากหลายของสาหร่ายขนาดใหญ่และ
ไดอะตอมพื้นท้องน้ำ เพื่อใช้เป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพน้ำ
ในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขา ตำบลนากกก อำเภอลับแล
จังหวัดอุตรดิตถ์ หลังอุทกภัย

Diversity of Macroalgae and Benthic Diatoms for Indicating
Water Quality in the Mountain nearby Area
Tambon Na-Nok-Kok, Lab-Lae District,
Uttaradit Province After Flood Disaster

ศุภศิษย์ แก้วเงิน¹⁾ ระพีพรรณ ตาลชุม¹⁾ และพิมธิภา เชื้อปู้คง¹⁾ และธนิสรา อินทโสคติ^{* 2)}

1) หลักสูตรสาขาวิชาชีววิทยาประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

2) สาขาวิชาชีววิทยาประยุกต์ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ *

บทคัดย่อ

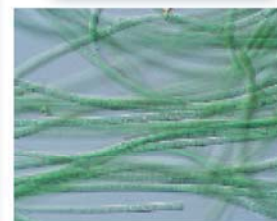
การศึกษาความหลากหลายของสาหร่ายขนาดใหญ่และไดอะตอมพื้นท้องน้ำบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขา ตำบลนากกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ระหว่างเดือนเมษายน 2550 – มกราคม 2551 โดยใช้ปัจจัยทางด้านกายภาพ เคมีบางประการร่วมกับการใช้สาหร่ายขนาดใหญ่และไดอะตอมพื้นท้องน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการบ่งชี้คุณภาพน้ำ เมื่อนำคุณภาพน้ำทางกายภาพและเคมีบางประการมาประเมินด้วย AARL-PC Score พบว่าคุณภาพน้ำโดยทั่วไปไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละจุดเก็บตัวอย่างและในแต่ละฤดูกาล ซึ่งพบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพน้ำปานกลางเทียบเท่า mesotrophic status ยกเว้นจุดเก็บตัวอย่างที่ 5 ห้วยชายเขา 1 และจุดเก็บตัวอย่างที่ 7 ห้วยชายเขา 2 ในฤดูร้อนและฝน คุณภาพน้ำอยู่ในระดับสารอาหารปานกลางค่อนข้างเสียเทียบเท่า meso-eutrophic status และจุดเก็บตัวอย่างที่ 6 ห้วยชายเขามาก ในฤดูฝน เมื่อประเมินคุณภาพน้ำด้วยเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2537 พบว่าคุณภาพน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขาอยู่ในเกณฑ์ประเภทที่ 2-3 แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภทและ

สามารถเป็นประโยชน์ เพื่อการอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านกระบวนการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพทั่วไปก่อน

ส่วนสาหร่ายขนาดใหญ่พบทั้งหมด 3 Division คือ Division Cyanophyta ซึ่งได้แก่ *Phormidium* sp. และ *Oscillatoria* sp. Division Chlorophyta พบ *Spirogyra* sp., *Stigeoclonium* sp., *Oedogonium* sp. และ *Microspora* sp. ส่วน Division Rhodophyta จะพบ *Audouinella* sp. ซึ่งสามารถใช้บ่งบอกคุณภาพน้ำปานกลางได้ ส่วนไดอะตอมพื้นท้องน้ำพบทั้งหมด 10 จินัส 12 สปีชีส์ ชนิดเด่นที่พบได้แก่ *Cymbella* spp., *Nitzschia* sp, *Navicula* sp. และ *Synedra* sp. ซึ่งมีแนวโน้มสามารถนำมาใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำปานกลางถึงปานกลางถึงค่อนข้างไม่ดีได้

คำสำคัญ ตำบลนากกก ความหลากหลาย สาหร่ายขนาดใหญ่ ไดอะตอมพื้นท้องน้ำ คุณภาพน้ำ

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรหลังอุทกภัย ในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขา ตำบลนากกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

The Environmental Impact after Flood Disaster Agriculture
in the Mountain nearby Area Tambon Na-Nok-Kok,
Lab-Lae District, Uttaradit Province

วีระชัย แก้วโมลา พิษณุ สุขเกษม ชุสินี ชีรสวัสดิ์
สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
E-mail : Chusin@uru.ac.th

บทคัดย่อ

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขาทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ลุ่มน้ำห้วยชายเขากบ ห้วยแม่ชายเขา และห้วยชายเขา ในตำบลนากกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ผลดังนี้ 1) ด้านกายภาพ ศึกษาความตื้นเขินของลำห้วยพบว่า ดินพังทลายมาทับลำห้วยเดิมทำให้ลำห้วยเปลี่ยนเส้นทางไปก่อกำแพงพื้นที่สวนอีกทั้งลำห้วยตื้นเขินขึ้น ศึกษาการพังทลายของดินพบว่า ปริมาณการพังทลายของดิน เท่ากับ 1,067.2, 793.8 และ 1,011.8 ลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ คุณภาพพบว่าธาตุอาหารไนโตรเจนสูญเสียเท่ากับ 0.19, 0.70 และ 0.15 ppm. ตามลำดับ ธาตุฟอสฟอรัสสูญเสียเท่ากับ 8.85, 0.05 ppm. ตามลำดับ ส่วนในพื้นที่ห้วยชายเขากบเพิ่มขึ้น 0.93 ppm. ธาตุโพแทสเซียมสูญเสียเท่ากับ 28.00, 68.00 ppm ตามลำดับ ส่วนในพื้นที่ห้วยชายเขาเพิ่มขึ้น 13.70 ppm. และอินทรีย์วัตถุมีการสูญเสียเท่ากับ 1.32, 0.89 และ 0.39 ตามลำดับ การทำโปรไฟล์ดิน ทำให้เห็นดินชั้นบนซึ่งเป็นดินตะกอนขาดความอุดมสมบูรณ์ คุณภาพน้ำมีตัวชี้วัด คือ อุณหภูมิเท่ากับ 27.4, 27.9 และ 29.1°C ตามลำดับ สภาพการนำไฟฟ้าเท่ากับ 240, 190 และ 330 μ S ตามลำดับ ค่าพีเอช เท่ากับ 6.99, 7.02 และ 7.35 ตามลำดับ มีความกระด้างของน้ำเท่ากับ 76.00, 61.00 และ 106.00 ppm. ตามลำดับ 2) ด้านชีวภาพ ศึกษาการปลูกพืชในพื้นที่ลาดเอียงพบว่าบริเวณที่มีการปลูกพืชมีพื้นที่

ที่ราคาของการยืดอกที่ดินเท่ากับร้อยละ 15.61, 3.87 และ 19.59 ตามลำดับ ศึกษาศตรูพีชพบว่า
 ในนาข้าวศตรูพีชถูกควบคุมโดยศตรูวักินศตรูพีชในขณะพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกรบกวนโดยศตรูพีช
 หลายชนิด ศึกษาศตรูวักินศตรูพีชพบว่ามีศตรูวักินศตรูพีชไม่มากที่คอยช่วยย่อยสลายสารอินทรีย์เพื่อ
 ปรับสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ให้อยู่ในสภาพเดิม 3) ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของ
 มนุษย์ พบว่ามีผลเชื่อมโยงมาจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพส่งผลให้ทรัพยากรที่
 เกษตรกรใช้ในการดำรงชีวิตเกิดปัญหาขึ้น 4) ด้านคุณภาพชีวิตลดลงโดยเมื่อเกษตรกรได้
 คุณค่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้อยลงจึงทำให้รายได้ลดลง
คำสำคัญ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อุทกภัย ลุ่มน้ำ คุณภาพชีวิต

การศึกษาพรรณไม้ย้อมสีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
การย้อมสีธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้า
ย้อมสีธรรมชาติบ้านด่าน ตำบลเชียงหวาง
อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

The Study of Natural Dying Plants and Traditional
Wisdom of Natural Dying Group in Chiangvang
Sub-District, Pen District, Udonthani Province

กัณธิมา กระเดา ยุภาวดี โคตรทอง ศิวพงศ์ จำรัสพันธุ์
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำสีย้อมจากธรรมชาติ
พรรณไม้ย้อมสี และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มข้นของน้ำสีที่สกัดได้และปริมาณสารช่วยให้
สีติดทน ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านด่าน ตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มทอผ้าฯ ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2531 และในปี พ.ศ. 2536
มีผลงานโดดเด่นที่สุด ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าฯ มีทั้งย้อมด้วยสีธรรมชาติและสีเคมี ที่ทั้งทอ
และขายเป็นผืน และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น พืชที่กลุ่มทอผ้าฯ นำมาสกัดสีย้อมมี 15 ชนิด 10
วงศ์ สกัดสีได้ 14 สี โดยใช้เปลือกคู่ป่า (น้ำตาลแดง) เถ้ง (น้ำตาล) หมากลิ้นฟ้า (เขียวอ่อน)
สะคาม (โอวัลติน) ผ่าง (ชมพู) หมากม่วงน้อย (แดงชมพู) และส้มมอ (เขียวคล้า) ให้ตากเอา
เฉพาะเปลือกไม้แล้วทาคด้วยโคลน ใช้ใบส้มมอ (เขียวสด) หูกวาง (เขียวสด) จี๋เหล็ก (เขียวคล้า)
ใช้แก่นหมากหมีที่ตายแล้ว (เหลือง) ใช้ผลหมากเกลือแก่ (ดำ) เมล็ดคำแสดจากผลแก่ (แสด)
ลำต้นหม้อดแอ่ (เทา) ครามทั้งต้น (ฟ้า, น้ำเงิน) และกลบข้าวกำ (ม่วง) สารช่วยให้ติดสีคงทน
ที่กลุ่มแม่บ้านใช้ ได้แก่ เกลือและกึ่งยูคาลิปตัส

กรรมวิธีการสกัดสีย้อมจากเปลือกหรือแก่น 4 กก. สกัดสีย้อม 3 ครั้งก่อนนำมาเป็น
เชื้อเพลิง สกัดสีย้อมจากผลหมากเกลือ ทูบผลให้แตก ห่อด้วยผ้าขาวบาง สกัดสีย้อมจากกลบ
ข้าวกำ 2 กก. ห่อด้วยผ้าขาวบาง ต้มสกัดสีย้อมในน้ำ 20 ล. พร้อมกับกึ่งและใบยูคาลิปตัส 500

ก. นาน 3 ชม. เติมเกลือสินเธาว์ 1 กำมือ ก่อนนำไปย้อมเส้นฝ้าย การสกัดสีย้อมจากต้นคราม นำทั้งต้นมาหมักแล้วผสมน้ำค้างดั่งไว้ให้ตะกอนขึ้นเหมือนโคลนแล้วนำมาทำสีย้อม ในการหนึ่งครั้ง ย้อมเส้นฝ้ายได้ 2 กก. ทอผ้าได้ 20 เมตร โดยเริ่มด้วยการซักเส้นฝ้ายด้วยผงซักฟอก ล้างด้วยน้ำเปล่าแล้วนำไปต้มกับน้ำสี 30 นาที นำเส้นฝ้ายออกมาล้างด้วยน้ำเปล่า จนน้ำใส ผึ่งในร่มจนแห้ง

การสกัดสีย้อมจากเปลือกไม้ให้ได้น้ำสีที่มีความเข้มข้นสูงสุดต้องตากเปลือกไม้ที่ระดับความสูง 1.00 เมตร จากดินที่มีอายุไม่น้อยกว่า 30 ปี ต้มสกัดสีย้อมนาน 3 ชั่วโมง 30 นาที ที่อุณหภูมิ 94 องศาเซลเซียส กิ่งและใบยูคาลิปตัส 75 กรัม และเกลือสินเธาว์ 10 กรัม ทำให้สีฝ้ายมีความคงทนสูงที่สุด

Win50065

การสำรวจชนิดปริมาณเครื่องมือ และลักษณะการทำประมง ในอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์

A Survey of Fishery Tool and Fishery in Huai Jorakhe
Mak Reservoir, Buri Ram Province

อนันต์ โพธิ์ลักษณะ พิรเพ็ญ สายโลหิต รัชณี บัวน้ำอ้อม สายรุ้ง สอนสุภาพ
สาขาวิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail : sairung_s@hotmail.com

บทคัดย่อ

การสำรวจชนิด ปริมาณและลักษณะการทำประมงในอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ทำการสำรวจ และเก็บข้อมูลจากชาวประมง โดยแบ่งพื้นที่อ่างเก็บน้ำ ออกเป็น 3 ส่วน คือ ตอนบน ตอนกลาง และตอนล่าง พบเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ใช้ 2 กลุ่ม คือ เครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำ ได้แก่ ข่ายลอย ไซกึ่ง แห สวิง สุ่ม ฉมวก เบ็ดปัก ไซ จั่นไม้ เบ็ดราว เบ็ดฝรั่ง และเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่ช่วยในการจับสัตว์ น้ำได้แก่ กระชัง และถูงกระเทียว เครื่องมือประมงที่มีการใช้ในการจับสัตว์น้ำประจำ มีทั้งหมด 7 ชนิด ได้แก่ ข่ายลอยเฉลี่ย 137 ± 21.53 ผืน/วัน คิดร้อยละ 68.5 ไซกึ่งเฉลี่ย 24 ± 10.50 หลัง/วัน คิดเป็นร้อยละ 12 แหเฉลี่ย 2 ± 2.73 ปาก/วัน คิดเป็นร้อยละ 1 เบ็ดราว เฉลี่ย 1 ± 1.73 เส้น/วัน คิดเป็นร้อยละ 0.5 จั่นไม้เฉลี่ย 33 ± 6.37 หลัง/วัน คิดเป็นร้อยละ 16.5 สวิงเฉลี่ย 1 ± 1.88 อัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และเบ็ดฝรั่งเฉลี่ย 2 ± 3.60 คัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 1 เครื่องมือข่ายลอยจับปลาที่จับได้มากที่สุด 14 ชนิดมีน้ำหนักเฉลี่ย 10.93 ± 4.93 กิโลกรัมต่อวัน โดยปลาจับได้มากที่สุด 5 ชนิด คือ ปลานิล ปลาสลาด ปลาหมอช้างเหยียบ ปลาสร้อยนกเขา และปลากะสูบจุด

ตามลำดับ

คำสำคัญ เครื่องมือประมงพื้นบ้าน อ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์

Win50066

การสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมและประชากรปลา ในอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มากจังหวัดบุรีรัมย์

Ecological and Fish Species Surveys in
Huai Jorakhe Mak Reservoir, Buri Ram Province

ศักดิ์ชาย วัฒนะ วรนาถ ปุยะดิ กัญญ์วรา เสชะกุล และบรรเจิด สอนสุภาพ
สาขาวิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
E-mail : bsornsupharp@yahoo.com

บทคัดย่อ

การสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมในอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 พบว่าคุณภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก มีค่าเฉลี่ยที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพของสัตว์น้ำ และอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่แหล่งน้ำ มีแพลงก์ตอนพืชอาศัยและกระจายอยู่ 5 Division 37 ชนิด ได้แก่ Division Cyanophyta Chlorophyta Pyrrhophyta Bacillariophyta และ Euglenophyta เมื่อคิดเป็นค่าเฉลี่ยความชุกชุมของแพลงก์ตอนพืชในอ่างเก็บน้ำมีค่าเท่ากับ 1,679.66 ตัวต่อลิตร และมีค่าดัชนีความหลากหลายเฉลี่ยเท่ากับ 0.79 พบแพลงก์ตอนสัตว์ทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ Rotifera Cladocera Copepoda และ Cyclopoida โดยมีค่าความชุกชุมของแพลงก์ตอนสัตว์เฉลี่ยเท่ากับ 177.66 ตัวต่อลิตร และมีค่าดัชนีความหลากหลายเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 เมื่อพิจารณาปริมาณความชุกชุมของแพลงก์ตอนสัตว์ สามารถบอกได้ว่าอ่างเก็บน้ำแห่งนี้เป็นอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณธาตุอาหารละลายอยู่น้อย (oligotrophic water) พรรณไม้น้ำที่สำรวจพบครั้งนี้มีทั้งหมด 18 ชนิด สามารถจำแนกพรรณไม้น้ำออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ พืชชายน้ำ พืชลอยน้ำ พืชกลางน้ำ และพืชใล้น้ำ ปลาที่สำรวจพบจากอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มากประกอบด้วย 14 ครอบครัว 23 ชนิด โดยพบปลาในครอบครัว Cyprinidae มากที่สุด จำนวน 6 ชนิด

คำสำคัญ คุณภาพน้ำ แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ พรรณไม้น้ำ ประชากรปลา

การสำรวจพืชสมุนไพรประเภทไม้ต้นบริเวณควนเจดีย์

A Survey of Herbal Tree Plants at Khuan Che-di

Win50067

ริชวาดี สาและ¹⁾ นุชียาโชะ¹⁾ รุสลิดา สามะ¹⁾ ธนันทน์ ไข่แก้ว¹⁾
เคียง รักเกาะรัง²⁾ สุรศักดิ์ แก้วอ่อน²⁾

- 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 2) อาจารย์สาขาชีววิทยา สาขาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การสำรวจพืชสมุนไพรประเภทไม้ต้นบริเวณควนเจดีย์ เขามหาชัย หมู่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในช่วงเดือน มิถุนายน 2550 – เดือน กุมภาพันธ์ 2551 พบพืชสมุนไพร ประเภทไม้ต้นที่สามารถจำแนกได้ ทั้งหมด 16 วงศ์ 24 ชนิด แบ่งออกได้ ดังนี้ คือ วงศ์ Euphorbiaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ กระดุมผี (*Glochidion rubrum* Blume.) วงศ์ Tiliaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ พลับพล่า (*Microcos tomentosa* Sm.) วงศ์ Moraceae พืชสมุนไพรที่พบคือ จำปาตะ (*Artocarpus integer* (Thumb.) Merr.) สาเก (*Artocarpus altilis* Fosberg) มะหาด (*Artocarpus lacucha* Roxb.) มะเดื่ออุทุมพร (*Ficus racemosa* L.) วงศ์ Lauraceae พืชสมุนไพรที่พบคือ อบเชย (*Cinnamomum bejolghota* Sweet.) เทพทาร์ (*Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm.) วงศ์ Thymelaeaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ กฤษณา (*Aquilaria crassna* Pierre ex Lecomte) วงศ์ Guttiferae พืชสมุนไพรที่พบคือ มังคุด (*Garcinia mangostana* L.) บุนนาค (*Mesua ferrea* L.) วงศ์ Theaceae พืชสมุนไพรที่พบ คือ มังตาน (*Schima wallichii* (DC.) Korth.) ตำเสา (*Ternstroemia wallichiana* (Griff.) Engl.) วงศ์ Anacardiaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ สะเดาช้าง (*Rhus succedanea* L.) วงศ์ Meliaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ กระเทียม (*Sandoricum koetjape* (Burm.f.) Merr.) วงศ์ Apocynaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ พญาสัตบรรณ (*Alstonia scholaris* (L.) R. Br.) วงศ์ Lecythidaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ จิกเขา (*Barringtonia pendula* (Griff.) Kurz) วงศ์ Leguminosae – Caesalpinioideae พืชสมุนไพรที่พบ คือ ฝาง (*Caesalpinia sappan* L.) มะขาม (*Tamarindus indica* L.) วงศ์ Leguminosae – Mimosoideae พืชสมุนไพรที่พบคือ สะตอ (*Pakia speciosa* Hassk) วงศ์ Leguminosae – Papilinoideae พืชสมุนไพรที่พบคือ กาแฟ (*Callerya atropurpurea* (Wall.) A.M. Schot.)

วงศ์ Bignoniaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ เพกา (*Oroxylum indicum* (L.) Kurz และวงศ์
 Myrtaceae พืชสมุนไพรที่พบคือ เสม็ดชุม (*Syzygium gratum* (Wight) S.N.Mitra var.
gratum
 คำสำคัญ ไม้ต้น พืชสมุนไพร กวนเจิดย์

การสำรวจพืชสมุนไพรประเภทไม้พุ่มบริเวณควนเจดีย์

A Survey of Shrub Herbal at Khuan Che-di

ชาญณรงค์ นาคบัวแก้ว¹⁾, รุสลัน ดอเลาะเซาะ¹⁾, สาปีนาะ เปาะมะ¹⁾,

ฉัญจกร จันทรอุดม^{*2)} และเคียง รักเกาะรู้ง²⁾

1) คณะครุศาสตร์ 2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช *

E-mail : lanchakon@gmail.com

Win50068

บทคัดย่อ

จากการสำรวจพืชสมุนไพรประเภทไม้พุ่มบริเวณควนเจดีย์ เขามหาชัย หมู่ 4 ตำบลท่าวี อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีพืชสมุนไพรประเภทไม้พุ่มทั้งหมด 20 วงศ์ 23 ชนิด ได้แก่ วงศ์ ACAANTHACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ กระจูดไก่ขาว วงศ์ ACANTHACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ เข็มม่วง วงศ์ ANNONACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ นมวัว วงศ์ CELASTRACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ กำแพงเจ็ดชั้น วงศ์ COMPOSITAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ หนาดใหญ่ วงศ์ EUPHORBIACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ มั่นปูล และผักหวานบ้าน วงศ์ GNATACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ เกลียง วงศ์ HYDRANGEACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ สอมดง วงศ์ LEEACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ กะดังใบหรือบังบาย วงศ์ LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ หนูพระ วงศ์ LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ ทองบาดาล วงศ์ MELASTOMACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ โคลงเคลง และ โคลงเคลงขนต่อม วงศ์ MEMECYLACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ พลองจี๋ควาย วงศ์ MORACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ ม้ากระทืบโรง วงศ์ MYRSINACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ พิลังกาสา และ ตาเป็ดตาไก่ วงศ์ MYRTACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ โทะะ วงศ์ OPILACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ หมาหมก วงศ์ PLUMBAGINACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ เจตมูลเพลิงแดง วงศ์ RUBIACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ เข็มป่า และวงศ์ STERCULIACEAE พันธุ์ไม้ที่พบ คือ หูหมี โดยชาวบ้านใช้พันธุ์ไม้เหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในด้านสมุนไพร เช่น กระจูดไก่ขาว ใช้ใบสดนำมาตำให้ละเอียด ผสมเหล้าและเอาน้ำดื่ม อาจใช้กากพอกแผล แก้ พิษงูหรือแมลงกัดต่อย กำแพงเจ็ดชั้น ราก ช่วยขับลม รักษาโรคตา บำรุงน้ำเหลือง หัวรักษาบาดแผลเรื้อรัง ทองบาดาล ส่วนรากใช้เป็นยาถอนพิษ และเกลียง ใบอ่อน มีคุณค่าทางอาหารสูงเป็นยาบำรุงกำลัง ตำพอกใบหน้าช่วยลอกฝ้า ใบหน้าเป็นนวลใส เป็นต้น

คำสำคัญ : พืชสมุนไพร, ไม้พุ่ม และควนเจดีย์

Win50069

ฤทธิ์ต้านแบคทีเรียก่อโรคทางเดินอาหารของ สารสกัดจากใบเสม็ดชุม

Anti – Gastroenteritis Causing Bacteria Activity from Leaf
Extract of Syzygium Gratum (Wight) S.N. Mitra var. Gratum

เพ็ญลักษณ์ พลเกษตร¹⁾ ปิยะนันท์ สุวรรณภักดี¹⁾ แมกสิ์ กละ¹⁾ วุฒิชัย เขียวกุ่ม¹⁾
มณฑกานต์ ทองสม²⁾ เน่งน้อย แสงเสน่ห์²⁾

1) หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

2) อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail : Mthongsom@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาสารสกัดจากใบเสม็ดชุมที่ใช้น้ำและเอทานอล 95 % เป็นตัวทำละลาย เพื่อทดสอบฤทธิ์ต้านแบคทีเรียก่อโรคทางเดินอาหาร *Escherichia coli* , *Salmonella typhi* , *Staphylococcus aureus* และ *Bacillus cereus* พบว่า สารสกัดจากใบเสม็ดชุมที่สกัดด้วยตัวทำละลายทั้ง 2 ชนิดสามารถยับยั้งแบคทีเรียก่อโรคทางเดินอาหารได้ สารสกัดใบเสม็ดชุมที่ใช้น้ำเป็นตัวทำละลายสามารถยับยั้งเชื้อ *S. aureus* ได้ดีที่สุดที่ระดับความเข้มข้น 2 กรัม/มิลลิลิตร ซึ่งสามารถวัดค่าเส้นผ่านศูนย์กลาง inhibition zone ได้ 1.80 เซนติเมตร สำหรับสารสกัดจากใบเสม็ดชุมที่ใช้เอทานอล 95% เป็นตัวทำละลายสามารถยับยั้งเชื้อ *S. typhi* ได้ดีที่สุดที่ระดับความเข้มข้น 2 กรัม/มิลลิลิตร ซึ่งสามารถวัดค่าเส้นผ่านศูนย์กลางของ inhibition zone ได้ 1.78 เซนติเมตร การหาค่า MICของสารสกัดจากใบเสม็ดชุมที่ใช้น้ำเป็นตัวทำละลายพบว่ามีค่า MIC ต่อสารสกัดแบคทีเรียก่อโรคทางเดินอาหารทั้ง 4 ชนิด เท่ากับ 0.03125 กรัม/มิลลิลิตร สำหรับสารสกัดที่ใช้เอทานอล 95 % เป็นตัวทำละลาย มีค่า MICอยู่ในช่วง 0.0625 – 0.03125 กรัม/มิลลิลิตร การหาค่า MBCของสารสกัดจากใบเสม็ดชุมที่ใช้น้ำเป็นตัวทำละลายมีค่า MBC อยู่ในช่วง 0.062 – 0.5กรัม/มิลลิลิตร ค่า MBC ที่ใช้เอทานอล 95 % เป็นตัวทำละลายมีค่า MBC อยู่ในช่วง 0.25 – 0.5กรัม/มิลลิลิตร

การทำสบู่จากขมิ้นเครือ

Herbal Soap From Khaminkhruea

สุรชาติพิทย์ จุลภักดิ์¹⁾ สุนิสา จิตจันทอง¹⁾ จรรยาพร งามพร้อม¹⁾
 นงเยาว์ เทพยา^{*2)} ประวิทย์ เนื่องมัจฉา^{*2)}
 ผู้วิจัย¹⁾ และ หัวหน้าโครงการ^{*2)}

- 1) หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 2) ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail : ele9594218@ yahoo.com

บทคัดย่อ

การนำขมิ้นเครือมาใช้ในการทำสบู่ เป็นการช่วยลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดจากการใช้สารเคมีสังเคราะห์ที่ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและสรรพคุณของสบู่ ทำให้ผู้บริโภคสามารถใช้สบู่ได้อย่างปลอดภัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการทำสบู่จากขมิ้นเครือ บริเวณควนเจดีย์ เขามหาชัย มาประยุกต์ใช้ในการทำสบู่ เพื่อหาสูตรที่เหมาะสมในการทำสบู่ขมิ้นเครือ โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ทำสบู่จากน้ำมันพืชแต่ละชนิด ได้แก่ น้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม และน้ำมันมะกอก กลุ่มที่ 2 ทำสบู่จากน้ำมันพืช 2 ชนิด คือ น้ำมันมะพร้าวผสมกับน้ำมันปาล์ม และน้ำมันปาล์มผสมกับน้ำมันมะพร้าวในอัตราส่วน 1:1, 1:0.5, 1:0.25 และ 1:0.125 (w/w) และกลุ่มที่ 3 ทำสบู่สูตรที่เหมาะสมจากกลุ่มที่ 2 ผสมกับผงขมิ้นเครือในอัตราส่วน 1, 3, 5, 8, 10 และ 12 % (w/w) ตามลำดับ จากผลการทดลองในกลุ่มที่ 1 พบว่า สบู่จากน้ำมันมะพร้าว มีปริมาณฟองมาก เนื้อสบู่แข็งกรอบ ใช้เวลาในการแห้งตัวเร็ว มีกลิ่นเหม็นหืน สบู่จากน้ำมันปาล์ม มีปริมาณฟองปานกลาง เนื้อสบู่ค่อนข้างแข็ง ไม่มีกลิ่นเหม็นหืน และ สบู่จากน้ำมันมะกอก ปริมาณฟองปานกลาง ใช้เวลาในการแห้งตัวนาน เนื้อสบู่นุ่ม ไม่มีกลิ่นเหม็นหืน ผลการทดลองกลุ่มที่ 2 พบว่า สบู่จากน้ำมันมะพร้าวผสมกับน้ำมันปาล์มในอัตราส่วน 1 : 0.125 จะให้เนื้อสบู่ที่มีคุณลักษณะทางกายภาพเหมาะสมที่สุด และผลการทดลองกลุ่มที่ 3 นำไปทดสอบระดับความพึงพอใจของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผลจากการทดลองพบว่า สบู่ขมิ้นเครือสูตรที่เหมาะสม ประกอบด้วยน้ำมันมะพร้าว ผสมกับน้ำมันปาล์ม ในอัตราส่วน 1:0.125 ผสมกับขมิ้นเครือ 3% (W/W) มีระดับความพึงพอใจในสี ปริมาณฟอง ลักษณะเม็ดฟอง ลักษณะสบู่และมีความพึงพอใจในการใช้สบู่ อยู่ในระดับมาก ส่วนกลิ่น การล้างออก และการใช้สบู่แล้วผิวไม่แห้งแต่มีความรู้สึกลื่นมือ อยู่ในระดับความพึงพอใจปานกลาง

คำสำคัญ สบู่ โซเดียมไฮดรอกไซด์ ขมิ้นเครือ

Win50071

ชาสมุนไพรจากใบเสม็ดชุน

Herbal Tea from Samedshun

(*Syzygium Gratum* (Wight) S. N. Mitra var. *Gratum*)

จกกล บุญรอด¹⁾ ทิพวรรณ ทองปาน¹⁾ ปัญญ์วดี รัตนบุรี¹⁾ สาวิตรี ชามทอง^{*2)}
ปวีณา หนูทอง²⁾ สุรีย์พร วุฒิมานพ²⁾

1) นักศึกษาหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

2) อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Email : SAWITREE-PHYSICES@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการทำชาสมุนไพรจากใบเสม็ดชุน ที่มีความอ่อนแก่ต่างกัน โดยเก็บตัวอย่างใบเสม็ดชุน 3 ส่วน คือ ยอดอ่อน ใบอ่อน และใบแก่ นำมาทำชาโดยแบ่งตัวอย่างชาแต่ละประเภทออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ตากแดด และกลุ่มที่ตากแดด 2 วัน ได้ตัวอย่างชาใบเสม็ดชุน 6 ตัวอย่าง และนำชาใบเสม็ดชุนมาตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ตรวจสอบความชื้น วิเคราะห์หาเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนโดยวิธี Total aerobic plate count อายุการเก็บรักษา การยอมรับของผู้บริโภค ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระ ของชาใบเสม็ดชุนด้วยวิธี DPPH assay ซึ่งผลจากการตรวจสอบชาใบเสม็ดชุน ปรากฏว่า ไม่พบจุลินทรีย์ปนเปื้อน ระยะเวลาในการเก็บรักษา 6 เดือน พบว่ายังมีสภาพเหมือนเดิม ส่วนการทดสอบความชื้นนั้นพบว่า ชาที่ทำจากส่วนยอด ไม่ตากแดด มีความชื้นลดลงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 ชาที่ทำจากใบแก่ ตากแดด 2 วัน เป็นชาที่ได้รับความพึงพอใจจากการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภค ทั้งลักษณะภายนอก คือ ลักษณะของใบชา สี กลิ่น และคุณภาพของน้ำชา คือ สี กลิ่น และรส มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.05 และ 20.56 ตามลำดับ ส่วนชาใบเสม็ดชุนที่มีความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระได้สูงสุด คือ ชาที่ทำจากใบแก่ ไม่ตากแดด ซึ่งให้ค่าความเข้มข้นที่ยับยั้งการเกิดอนุมูลอิสระ ที่ 50% IC50 ได้ต่ำสุด คือ 0.007 mg/L

คำสำคัญ ชา สมุนไพร เสม็ดชุน

ปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการศึกษา
และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
กรณีศึกษาการย้อมสีไหมด้วยครั่ง
บ้านนาตัง จังหวัดสุรินทร์

Learning Reformation of Local Wisdom Education and
Development; Case Study of Silk-dye from the Laequer
Ban-Natung Village, Surin Province

กรรณิกา เจริญศิริ สุภัทรา สายกระสุน นันทิกา จิตสะอาด โสภา สิมะรักษ์อำไพ
ภาควิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

E-mail : sopa 2498@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อศึกษากระบวนการและรูปแบบการย้อมสีเส้นไหมด้วยครั่งตามภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านนาตัง จังหวัดสุรินทร์ นำเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ศึกษาอัตราส่วนน้ำย้อมที่เหมาะสม โดยใช้ใบพลองเหมือดแทนใบเหมือด เพื่อหาความคงทนของสีที่ติดเส้นไหมและแนวทางในการย้อมสีเส้นไหมให้ได้สีเหมือนเดิม นำอัตราส่วนของน้ำย้อมที่เหมาะสมทดลองย้อมสีเส้นไหมตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีขั้นตอนในการทำวิจัย ดังนี้ 1) ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรในท้องถิ่น คุณสุรโชติและคุณพฤษ ตามเจริญ ได้ข้อมูลบริบทชุมชน และวิธีการย้อมสีเส้นไหมด้วยครั่ง 2) ศึกษาการย้อมสีเส้นไหมด้วยครั่งในห้องปฏิบัติการเคมี โดยใช้อัตราส่วนครั่ง 3 กรัม และ 4 กรัม ต่อเส้นไหม 1 กรัม เปรียบเทียบระหว่างใบพลองเหมือดและใบเหมือด ด้วยวิธีการย้อมตามภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้เครื่อง pH และเครื่องสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ พบว่าน้ำใบพลองเหมือด และน้ำใบเหมือดมีค่า pH เท่ากับ 3.8 และ 4.1 ตามลำดับ ผลการศึกษาค่า pH ของน้ำย้อมครั้งที่ผสมน้ำใบพลองเหมือดและน้ำใบเหมือด มีค่าเท่ากัน คือ 3.5 และ 3.6 ใน อัตราส่วนครั่ง 3 กรัม และ 4 กรัม ตามลำดับ และมีค่า λ_{max} ใกล้เคียงกัน ในช่วง 520.0-521.0 nm และ 488.0-489.5 nm ตามลำดับ เมื่อนำไปย้อม เส้นไหมมีสีแดงเข้มใกล้เคียงกัน ให้สี PANTONE 19-1762 TP crimson และศึกษาความคงทนของสีที่ติดเส้นไหม อัตราส่วนที่เหมาะสม คือ อัตราส่วน

ครั้ง 3 กรัม ใช้ใบพลองหมื่อดเป็นสารช่วยติดสีและนำมาทดลองซ้ำโดยควบคุมอัตราส่วน น้ำย้อมและ ค่า pH ให้เหมือนเดิม จะได้เส้นไหมที่มีสีเหมือนเดิม ให้สี PANTONE 19-1762 TP crimson 3) ได้ทำการย้อมสีเส้นไหมด้วยครั้งตามภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเปรียบเทียบ ใบพลองหมื่อดและใบเหมือด พบว่าใบพลองหมื่อดให้สีแดงเข้มกว่าใบเหมือดและมีการตกสีน้อยกว่า การวิจัยนี้ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แก้ปัญหา และนำไปพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

คำสำคัญ พลองหมื่อด เหมือด สารช่วยติดสี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครั้ง

ปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการศึกษา และพัฒนาภูมิปัญญา
ท้องถิ่นข้าวหลามบ้านท่าศิลา
ตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

Learning Reformation of Local Wisdom Education and
Development about Khowlam at Ban-Tha-Silar Village,
Thatoom District, Surin Province

ปารดา บุญเลิศ¹⁾ อาทิตยา วิรัตน์ไชย¹⁾ สุภิรมล นรินาม¹⁾ วราภรณ์ ยางงาม¹⁾ สุขใจ สมพงษ์พันธุ์²⁾
ผู้วิจัย¹⁾ หัวหน้าโครงการ²⁾

สาขาวิชาเคมี ภาควิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

E-mail : pimsurin@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สํารวจ รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นข้าวหลามบ้านท่าศิลา ทดลองทำ ข้าวหลามและวิเคราะห์คุณค่าทางอาหารของข้าวหลาม พบว่า บ้านท่าศิลาเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีจำนวนประชากร 356 คน มีอาชีพหลักทำนา และอาชีพรองทำข้าวหลามขาย ผลการศึกษารวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าวหลามมี 9 เรื่อง การทดลองทำข้าวหลามสูตรถั่วดำอย่างเดียว และสูตรถั่วดำผสมกระบอก 3 แบบ 1) กระบอกขึ้นใหญ่ 2) กระบอกขึ้นเล็ก 3) กระบอกเชื่อม พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจมาก โดยเฉพาะถั่วดำผสมกระบอกเชื่อม ผลการวิเคราะห์คุณค่าทางอาหาร หาโปรตีนโดยวิธีเจลดาคัล ไขมันด้วยตัวทำละลายอินทรีย์ คาร์โบไฮเดรตด้วยการหักกลบความชื้น เถ้า แมกนีเซียมด้วยเครื่องอะตอมมิกแอฟฟอว์พซันสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ พบว่าทั้ง 4 สูตร สูตรถั่วดำผสมกระบอกเชื่อมมีแมกนีเซียมสูงสุด 0.3216 กรัม/กระบอก ซึ่งถ้าทานข้าวหลามวันละ 2 กระบอก จะได้รับแมกนีเซียมเพียงพอที่ร่างกายต้องการ (350 กรัม) ผลวิเคราะห์โดยรวม พบว่าข้าวหลามทั้ง 4 สูตร ใน 1 กระบอกมีคาร์โบไฮเดรต 54.6168 – 56.7888 กรัม รองลงมา คือ ความชื้น 44.6136 – 46.9904 กรัม โปรตีน 7.4880 – 10.9800 กรัม ไขมัน 6.5472 – 7.4904 กรัม เถ้า 1.4424 – 2.3088 กรัม และแมกนีเซียม 0.2232 – 0.3216 กรัม ตามลำดับ การปฏิรูปการเรียนรู้

ด้วยการศึกษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นข้าวหลาม บ้านท่าศิลา ทำให้ได้ฝึกทักษะ การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูล การทำงานร่วมกับชุมชน ทำให้ได้ทักษะการคิด การนำเสนอ และการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสร้างความภาคภูมิใจที่ได้เรียนรู้ วัฒนธรรม การดำรงชีวิตของชุมชนที่ดีงาม และได้เรียนรู้การทำข้าวหลามด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นข้าวหลามบ้านท่าศิลา นอกจากนี้ทุกคนเห็นว่า ควรมีการฟื้นฟูประเพณีข้าวหลามบ้านท่าศิลา

คำสำคัญ ภูมิปัญญา การวิเคราะห์ ข้าวหลาม การศึกษา สุรินทร์

Win50074

เพศและการงอกของตาล

Sex and Germination of *Borassus flabellifer* L.

บรรพต อินทะนันชัย¹⁾ สุรัชย์ จันทร์หงส์¹⁾ สุรศักดิ์ วิเวก¹⁾
 สุลักษณ์ หินทอง¹⁾ บุญสนอง ช่วยแก้ว^{*2)}
 ผู้วิจัย¹⁾ หัวหน้าโครงการ^{*2)}

- 1) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- 2) สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

E-mail : bsncck@hotmail.com

บทคัดย่อ

ตาล พืชวงศ์ปาล์ม (Arecaceae) ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพศ การงอก และการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงเอ็มบริโอตาลในสภาพปลอดเชื้อ ผลการศึกษาพบว่าตาลร้อยละ 50 ออกดอกเมื่ออายุ 15 ปี ในพื้นที่ชุ่มชื้นและอุดมสมบูรณ์มีอัตราส่วนต้นเพศเมียต่อเพศผู้ 1:1 ส่วนในพื้นที่แห้งแล้งและอุดมสมบูรณ์น้อยจะมีต้นเพศผู้มากกว่า ตาลงอกแบบระยะไกล (remote germination) โดยสร้างก้านใบเลี้ยง (cotyledonary petiole) ที่มีต้นอ่อนและรากแรกเกิด (radicle) ออกจากเมล็ด แล้วสร้างยอดแรกเกิด (plumule) ออกจากก้านใบเลี้ยง (cotyledonary sheath) แล้วเกิดใบจริง (eophyll) ขึ้นที่หลังใบเลี้ยงในเมล็ด (haustorium) ดูดอาหารจากเอนโดสเปิร์ม (endosperm) ไปให้ต้นอ่อน การเพาะเลี้ยงเอ็มบริโอตาลในสภาพปลอดเชื้อบนอาหารและสภาพแสงต่างกันพบว่า แสงสีขาวอมบรีโอเจริญเติบโตดีกว่าแสงสีแดง และเอ็มบริโอบนอาหารสูตร Y3 เจริญเติบโตดีที่สุด จากการศึกษาสรุปได้ว่าตาลออกดอกเมื่ออายุประมาณ 15 ปี ในพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ตาลอัตราส่วนเพศเมียต่อเพศผู้ 1:1 ตาลงอกแบบระยะไกล (remote germination) แสงสีขาวและอาหารสูตร Y3 เหมาะต่อการเพาะเลี้ยงเอ็มบริโอตาลในสภาพปลอดเชื้อ

คำสำคัญ ตาล เพศ การงอก

Win50075

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญา ตาลโตนด กรณีศึกษาชุมชนถ้ำรงค์ จังหวัดเพชรบุรี

The Curriculum Development of Local Wisdom Associated
with Sugar Palm Trees : A Case Study in the Community
of Thumrong, Petchaburi Province.

พรทิยา เรืองจ้อย สุนิษา หุ่นพวง พงศ์เทพ ลำเนาแก้ว สมพร ประกอบชาติ
สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

ต้นตาลหรือตาลโตนดเป็นพืชสำคัญในพุทธศาสนาอันเป็นที่มาของตาลปัตรใน
การทำพิธีกรรมต่างๆของพระสงฆ์ตั้งแต่โบราณกาล ตาลโตนดเป็นพืชที่มีมากจนเป็นเอกลักษณ์
ของจังหวัดเพชรบุรีดังปรากฏในภาพตราประจำจังหวัด ก่อให้เกิดการคิดค้นภูมิปัญญา
หลากหลายสาขาเพื่อใช้ประโยชน์จากตาลโตนดตั้งแต่ปลายรากถึงปลายใบ แต่การพัฒนาทาง
เศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการเพิ่มรายได้ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและ
การสืบทอดภูมิปัญญาจากตาลโตนด จำนวนต้นตาลของจังหวัดเพชรบุรีลดลงอย่างรวดเร็ว
รวมทั้งขาดการสืบทอดภูมิปัญญาจากตาลโตนด อาทิ การปลูกตาล การขึ้นตาล การเคี้ยวตาล
 ฯลฯ ให้กับคนรุ่นหลังทำให้คณะผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว
เพื่อหาแนวทางในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพและความต้องการในการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาตาลโตนด ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่
สอดคล้องกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จากกรณีศึกษาของชุมชนถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลที่ได้จากการศึกษา ทำให้ทราบว่าชุมชนถ้ำรงค์เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีการตั้งถิ่นฐาน
มาตั้งแต่ยุคทวารวดี (ประมาณ พ.ศ. 1100 - 1600) มีศักยภาพสูงทั้งทางทรัพยากรชีวภาพตาล
โตนด ได้แก่ สวนตาลขนาดใหญ่ที่บ้านม่วงงามและภูมิปัญญาจากตาลโตนดหลายสาขา อาทิ
ที่อยู่อาศัย อาหารคาวหวาน หัตถกรรมและการละเล่นพื้นบ้านจากตาลโตนด แต่ในปัจจุบัน

ประสบปัญหาการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตาลโตนดเช่นเดียวกัน การสำรวจรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาจากตาลโตนดได้ข้อสรุปที่สำคัญ 12 ประเด็น ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของตาลโตนด ลักษณะทางธรรมชาติของตาลโตนด ตาลโตนดกับเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ชุมชนถ้ำรงค์กับภูมิปัญญาตาลโตนด การปลูกตาลโตนดและการดูแลรักษา อาหารและยาจากตาลโตนด เครื่องเรือนเครื่องใช้จากตาลโตนด หัตถกรรมพื้นบ้านจากตาลโตนด การละเล่นพื้นบ้านจากตาลโตนด ภาษาดั้งวรรณกรรมและความเชื่อจากตาลโตนด ตลอดจนการอนุรักษ์และการสืบสานภูมิปัญญาจากตาลโตนด นอกจากนี้ยังได้กรอบแนวคิดในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาตาลโตนดในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย การจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำสาระการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติการตามแผน การประเมินผลการปฏิบัติและปรับปรุงประสิทธิภาพ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

คำสำคัญ หลักสูตรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตาลโตนด การจัดการความรู้ ชุมชน

Win50076

คณิตศาสตร์กับภูมิปัญญาตาลโตนด กรณีศึกษา ชุมชนถาวรค์ จังหวัดเพชรบุรี

Mathematics Lesson of Local Wisdom of Borassus Flabellifer L.
: A Case Study in the Community of Thumrong,
Phetchaburi Province

เอก ปิ่นสันเทียะ จุฑาภรณ์ เจริญศรี ศิริภา ทองใบ ณรงค์ ไกรเนตร์
สาขาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

บทเรียนคณิตศาสตร์ท้องถิ่น “คณิตศาสตร์กับภูมิปัญญาตาลโตนด” กรณีศึกษาชุมชนถาวรค์ จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคณิตศาสตร์ที่ชาวบ้านถาวรค์นำมาใช้ในภูมิปัญญาตาลโตนด ได้สาระและหน่วยการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในการนำไปสร้างบทเรียนท้องถิ่น และจัดการความรู้เชื่อมโยงจากปราชญ์ชาวบ้านสู่การเรียนการสอนในระบบของโรงเรียน โดยมีการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม/PAR (Participatory Action Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สมาชิกของชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และถอดความรู้จากชุมชนโดยศึกษาบริบทของชุมชนภูมิปัญญาตาลโตนด และคณิตศาสตร์ที่มีอยู่ในภูมิปัญญาตาลโตนดเพื่อนำมาสร้างบทเรียนคณิตศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาตาลโตนดที่พบในชุมชนถาวรค์ มีการปลูกตาล การทำน้ำตาล การทำอาหารคาวหวานจากตาล และผลิตภัณฑ์เครื่องใช้จากตาลโตนด คณิตศาสตร์ที่พบในภูมิปัญญาตาลโตนดในชุมชนถาวรค์จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 เป็นเกณฑ์ชี้วัดพบว่ามีคณิตศาสตร์อยู่ในภูมิปัญญาตาลโตนดทุกสาระการเรียนรู้ ดังนี้คือ สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ สาระที่ 2 การวัด สาระที่ 3 เรขาคณิต สาระที่ 4 พีชคณิต สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น สาระที่ 6 ทักษะ / กระบวนการทางคณิตศาสตร์ และได้หน่วยการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 5 หน่วยคือ 1) มาปลูกตาลล้านต้นกัน 2) น้ำตาลโตนดเมืองเพชร 3) สนุกคิดกับผลิตภัณฑ์จากตาล 4) คลังข้อมูล

ตลาดโตนด 5) ทำตลาดขาดทุนหรือกำไร

คำสำคัญ บทเรียนท้องถิ่น คณิตศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการความรู้
ชุมชน ตลาดโตนด

Win50077

บทเรียนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น เกี่ยวกับยางนา ตำบลถ้ำรงค์

Scientific Lesson of Yang-Na at Tumrong District

รัตตชัย จิตต์อุท¹⁾ วิชชุกร ฤกษ์ดี¹⁾ จิรณัฐ ทางมีศรี¹⁾ ทวีพร เนียมม้าย^{*2)} กฤษณะ พวงระย้า²⁾

1) สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2) สาขาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี *

E-mail : taweepor-chem@hotmail.com

บทคัดย่อ

ตำบลถ้ำรงค์ซึ่งในอดีตเคยมีป่ายางนาผืนใหญ่ ประสบปัญหาถูกประชาชนตัดทำลายไปใช้ประโยชน์และต้องการพื้นที่อยู่อาศัยและทำสวนทำไร่ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและองค์ความรู้ของชุมชนตำบลถ้ำรงค์เกี่ยวกับยางนา และเพื่อสร้างบทเรียนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นเกี่ยวกับยางนาให้นักศึกษา นักเรียน และชุมชนได้เรียนรู้ รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนอนุรักษ์ยางนา ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่าในอดีตตำบลถ้ำรงค์มีป่ายางนาอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเขาถ้ำรงค์ – หนองช้างตาย มีความอุดมสมบูรณ์สูง จึงมีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่ ได้แก่ ช้าง เสือ เก้ง กวาง นกเงือก นกปากห่าง นกอีดู่ ค้างคาว กระรอก กระแต บ่าง และชะนี แต่ปัจจุบันพบเฉพาะ กระรอก กระแต และค้างคาว ในอดีตมีเห็ดนานาชนิดและมีจำนวนมาก ได้แก่ เห็ดยาง เห็ดระโงก เห็ดเผาะ เห็ดไข่ เห็ดจีฬาและเห็ดเมา ปัจจุบันพบเฉพาะเห็ดยางและเห็ดเมาแต่มีจำนวนน้อยลง ผลการสำรวจการออกตามธรรมชาติของเมล็ดยางนา พบว่าเมล็ดยางนาสามารถงอกได้เองตามธรรมชาติบริเวณรอบสระใหญ่ในตำบลถ้ำรงค์แต่ไม่พบกล้าไม้(seedling)ทั้งบริเวณรอบสระใหญ่และในพื้นที่ของเกษตรกร เพราะเกษตรกรตัดหรือถอนออกเพื่อมิให้กีดขวางการทำการเกษตร และมีวัวคอยกัดกินยอดอ่อนจนไม่สามารถเติบโตได้ ในปี พ.ศ. 2550 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ ครู นักเรียน โรงเรียนวัดถ้ำรงค์ ประชาชนตำบลถ้ำรงค์ และคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ร่วมมือกันปลูกและดูแลกล้าไม้ยางนาที่บริเวณรอบสระใหญ่ 200 ต้น และศึกษาการเจริญเติบโตของกล้ายางนาที่รดด้วยน้ำจากสระใหญ่ เปรียบเทียบกับที่รดด้วยน้ำหมักชีวภาพ ในระยะเวลา 6 เดือน พบว่ากล้ายางนาที่รดด้วยน้ำจากสระใหญ่มีความสูงเพิ่มขึ้น 14.5 – 18.0

ชม. กล้ายางนาที่รดด้วยน้ำหมักชีวภาพมีความสูงเพิ่มขึ้น 9.0 – 13.5 ซม. ปัจจุบันยางนาดังเดิมในตำบลถ้ำรงค์มี 497 ต้น พบขึ้นอยู่เป็นกลุ่มๆละ 3 – 4 ต้น ระยะระหว่างต้นที่ใกล้ที่สุดประมาณ 2 ฟุต ลักษณะทางสัณฐานวิทยาพบว่า ยางนาเป็นไม้ขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง เปลือกต้นมีสีเทาปนขาว โคนเป็นพูพอน ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ใบรูปไข่แกมรูปหอก ดอกเป็นสีชมพู ออกเป็นช่อสั้นๆ ตามง่ามใบและตอนปลายกิ่ง ผลกลม มีปีกยาว 2 ปีก ปีกสั้น 3 ปีก เป็นส่วนใหญ่ และพบผลที่มีปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีกบ้าง แต่พบน้อยมาก ต้นไม้ยางนาอายุมาก (tree) มีความสูง 18 – 30 เมตร ต้นไม้ยางนาหนุ่ม (sapling) มีความสูง 12 – 22 เมตร สถานที่พบอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติเขาถ้ำรงค์ – หนองช้างตาย 349 ต้น อยู่รอบนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าว 148 ต้น เมื่อจำแนกตามลักษณะไม้ พบว่าเป็นไม้ที่มีอายุมาก 485 ต้น มีไม้หนุ่ม 12 ต้น เมื่อจำแนกตามสุขภาพไม้ พบไม้ที่กำลังยืนต้นตาย 9 ต้น ที่มีลักษณะเหมาะสมเป็นแม่ไม้ 10 ต้น ที่มีปัญหาควรได้รับการดูแล 44 ต้น เมื่อจำแนกตามการใช้ประโยชน์ พบต้นยางนาที่มีร่องรอยทำไม้ 301 ต้น คิดเป็นร้อยละ 60.56 ที่ไม่ได้ทำไม้ 196 ต้น คิดเป็นร้อยละ 39.44 และจากการสัมภาษณ์บุคคลภูมิปัญญาในชุมชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากยางนาในปัจจุบัน พบว่ามีการใช้น้ำยางทำได้ และใช้ส่วนต่างๆของยางนาในการรักษาโรคซึ่งไม่แพร่หลาย จากสภาพปัญหาที่พบ ได้นำมาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 แผน ได้แก่ เรื่อง ดอกยางนา การใช้ประโยชน์จากดอกยางนา การตกของเมล็ดยางนา วัสดุทดแทนไม้ทุกในการทำไม้

คำสำคัญ ยาง ยางนา ตำบลถ้ำรงค์

Win50078

การศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านในเพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาชุมชนถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

จิตขวัญ นิลลักษณ์ สุปรางค์ ปิ่นคง สายันต์ เดชสายบัว พัทรินทร์ แจ่มจำรูญ
สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

E-mail : pp2522@yahoo.com, ppphd@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้าน : กรณีศึกษาชุมชนถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการลงพื้นที่สำรวจเพลงพื้นบ้านในชุมชนถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 47 เพลง แยกเป็นเพลงพวงมาลัย 23 เพลง เพลงเห่เรือบอก 19 เพลง เพลงกล่อมเด็ก 5 เพลง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือตารางวิเคราะห์ภูมิปัญญาชาวบ้านในเพลงพื้นบ้าน กรณีศึกษาชุมชนถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยอาศัยกรอบแนวคิดของเกียรติศักดิ์ ปิ่นคำ ที่ได้ประยุกต์แนวคิดทางภูมิปัญญาชาวบ้านมาจากมูลนิธิภูมิปัญญาจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการเกษตร ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการผลิตและการบริโภค ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการป้องกันโรคและการรักษา ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และแนวความคิดทางภูมิปัญญาชาวบ้านขององค์กร สมคะเนย์ อีก 1 ด้าน คือภูมิปัญญาด้านคติ ความเชื่อ และหลักการ รวมเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านทั้งหมด 6 ด้าน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เพลงพื้นบ้านจำนวน 47 เพลงพบภูมิปัญญาชาวบ้านด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีมากที่สุด รองลงมาคือภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการศึกษา อันดับสามภูมิปัญญาชาวบ้านด้านคติความเชื่อ และหลักการ อันดับสี่ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการผลิตและการบริโภค อันดับห้าภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการเกษตร และน้อยที่สุดคือ ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการป้องกันโรคและการรักษา

คำสำคัญ เพลงพื้นบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ชุมชนถ้ำรงค์

Win50079

การบริหารการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์กรชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในลุ่มน้ำแม่ตาล

Development Administration under the Sufficiency
Economic Approach of Community Organizations
and Local Government Organizations among
Mae -Tan Water Shade

กุลธิดา สิงห์สี จาริส พัฒนาศิริ อนงค์ วงศ์दै ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
E-mail : chaiwat_nor@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาการบริหารการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลในลุ่มน้ำแม่ตาล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เวียงตาลมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบการบริหารจากทั้งหมด 5 ส่วน เพียง 2 ส่วน คือ บทบาท และกิจกรรมภายใต้บริบทแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2 โครงการหลัก คือ โครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (พพพ.) ตั้งแต่ปี 2550 และยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (อยู่ดีมีสุข) ตั้งแต่ปี 2549 โดยทำหน้าที่ประสานงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับตำบล การประสานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์/โครงการ ระหว่างชุมชนและอำเภอ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการดำเนินโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้หมู่บ้าน/ชุมชน การส่งเสริมการจัดทำแผนของหมู่บ้าน/ชุมชน การพิจารณากลับกรองคัดเลือกโครงการที่มีเหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และการสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินงานตามแผนของชุมชนสำเร็จลุล่วง ส่วนองค์ประกอบบริการอีก 2 ส่วน คือ ด้านโครงสร้าง-บุคลากร และงบประมาณยังใช้รูปแบบเดิมอย่างที่ทำอยู่ในงานประจำ

ส่วนของชุมชนในตำบลเวียงตาลที่ทั้ง 11 หมู่บ้าน บริหารโครงการอยู่ดีมีสุขโดยได้

ทำการประชาคมคัดเลือกโครงการที่ชุมชน/หมู่บ้านเห็นว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์โดยแต่ละหมู่บ้านเลือกกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกัน มีทั้งโครงการที่เริ่มใหม่โดยกลุ่มใหม่และโครงการต่อยอดจากที่มีอยู่แล้วในชุมชน ส่วนโครงการ พพ. ซึ่งต่อเนื่องจากโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน (SML) เดิม โครงการมีหลักเกณฑ์ที่จะสนับสนุนงบประมาณแก่หมู่บ้านที่ดำเนินโครงการ SML ได้ผลดี ในด้านการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเพิ่มผลผลิตแก่ชุมชนและโครงการที่สามารถต่อยอดได้ เช่น โครงการตลาดสด โครงการโรงสีชุมชน กลุ่มเลี้ยงโค เป็นต้น

สรุปการบริหารโครงการของชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 2 โครงการ

1. กิจกรรม ที่แสดงความพอประมาณจากการจัดเวทีประชาคมให้เกิดการตัดสินใจเลือกร่วมกันของชุมชนเอง โครงการที่ชุมชนเลือกแสดงถึงความมีเหตุผลของชุมชนโดยจะเลือกกิจกรรมที่ชุมชนสามารถทำได้จริง และ มีความเสี่ยงน้อย โดยอาศัยภูมิคุ้มกันที่ชุมชนมีอยู่ คือ การมีเงินออมเป็นทุนเดิม และมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว

2. เงื่อนไข/ผลลัพธ์ด้านฐานความรู้ นั้น ชุมชนมีความรู้ด้านการบริหาร การดำเนินงาน การมีส่วนร่วม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง การประสานงาน และการพัฒนาความรู้ เป็นต้น เงื่อนไข/ผลลัพธ์ด้านฐานคุณธรรมนั้น โครงการที่ชุมชนเลือกทำก่อให้เกิดความซื่อสัตย์ มีน้ำใจเกื้อกูล ความรับผิดชอบ และชุมชนก็ได้อาศัยคุณธรรมเหล่านี้ในการบริหารกลุ่ม

3. การบริหารของกลุ่ม ด้านโครงสร้างและบุคลากรนั้น ชุมชนอาศัยผู้นำมีความสามารถ ประสบการณ์ และคุณธรรม มากกว่าเรียนจบสูงๆ ด้านบทบาท ประธาน/กรรมการรับผิดชอบการบริหาร สมาชิกเป็นผู้ผลิตและร่วมลงหุ้น และผลงานของกลุ่มก็เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนและคนนอกชุมชนที่มาศึกษาดูงาน เป็นแหล่งสร้างรายได้และความพร้อมเพรียงสามัคคีของคนในชุมชน และด้านระเบียบของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจะร่วมกันกำหนดเพื่อเป็นแนวทางมากกว่าการเอาผิด แบบง่ายๆ

คำสำคัญ การบริหารการพัฒนา แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหาร

ส่วนตำบล องค์กรชุมชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชั้น 14 อาคาร เอ็ม เอ็ม ทาวเวอร์ 979 ถนนพหลโยธิน

แขวงสามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

<http://www.trf.or.th>

ผู้สนับสนุนการจัดพิมพ์

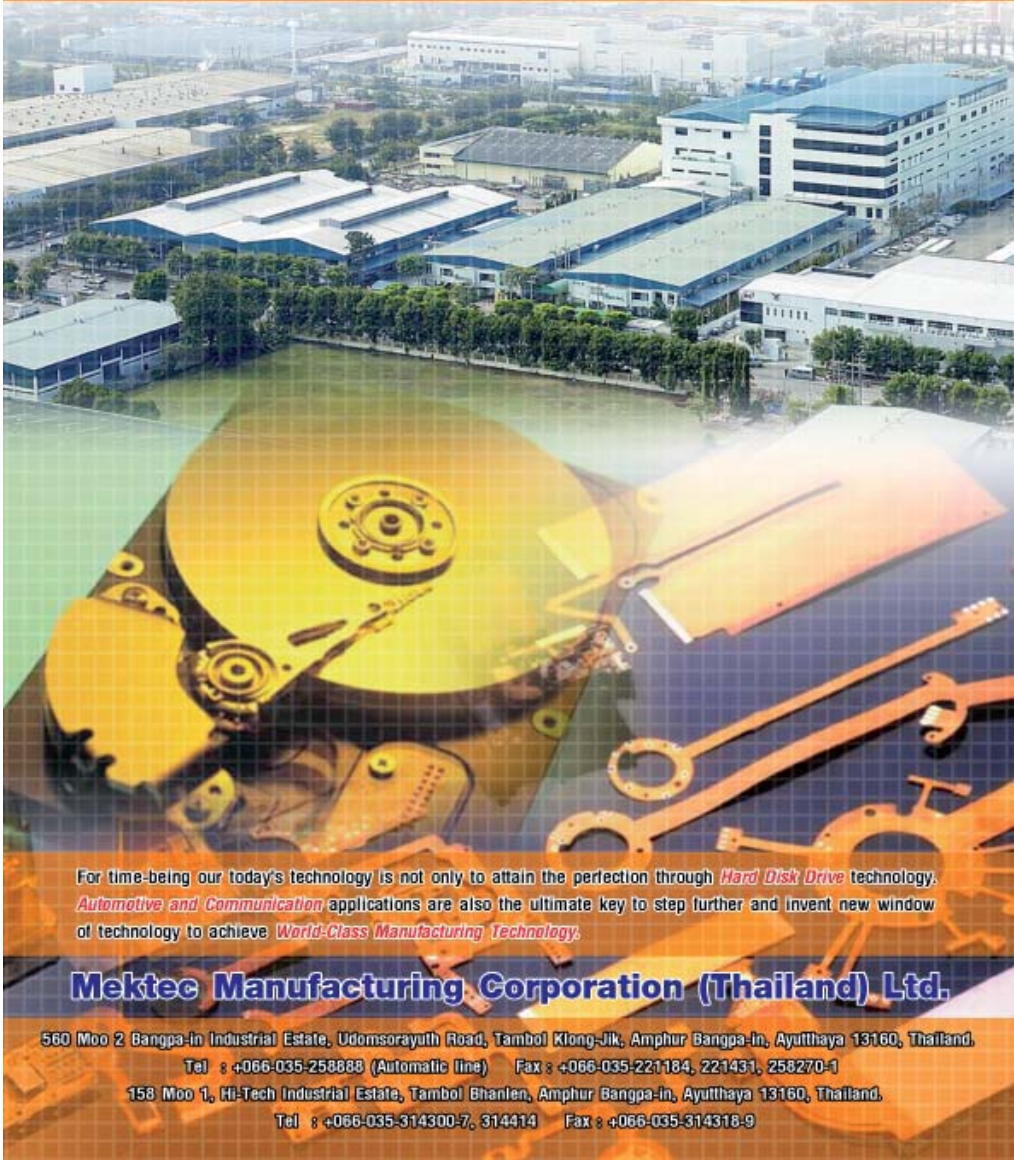

EnPUS50

MekTEC®

The World's largest Flex and Flip Chip Assembler

ผู้นำด้านการผลิตแผงวงจรไฟฟ้าชนิดยืดหยุ่นได้ระดับโลก

For time-being our today's technology is not only to attain the perfection through *Hard Disk Drive* technology. *Automotive and Communication* applications are also the ultimate key to step further and invent new window of technology to achieve *World-Class Manufacturing Technology*.

Mektec Manufacturing Corporation (Thailand) Ltd.

560 Moo 2 Bangpa-In Industrial Estate, Udomsorayuth Road, Tambol Klong-Jik, Amphur Bangpa-In, Ayutthaya 13160, Thailand.
Tel : +066-035-258888 (Automatic line) Fax : +066-035-221184, 221431, 258270-1

158 Moo 1, Hi-Tech Industrial Estate, Tambol Bhanlen, Amphur Bangpa-In, Ayutthaya 13160, Thailand.
Tel : +066-035-314300-7, 314414 Fax : +066-035-314318-9

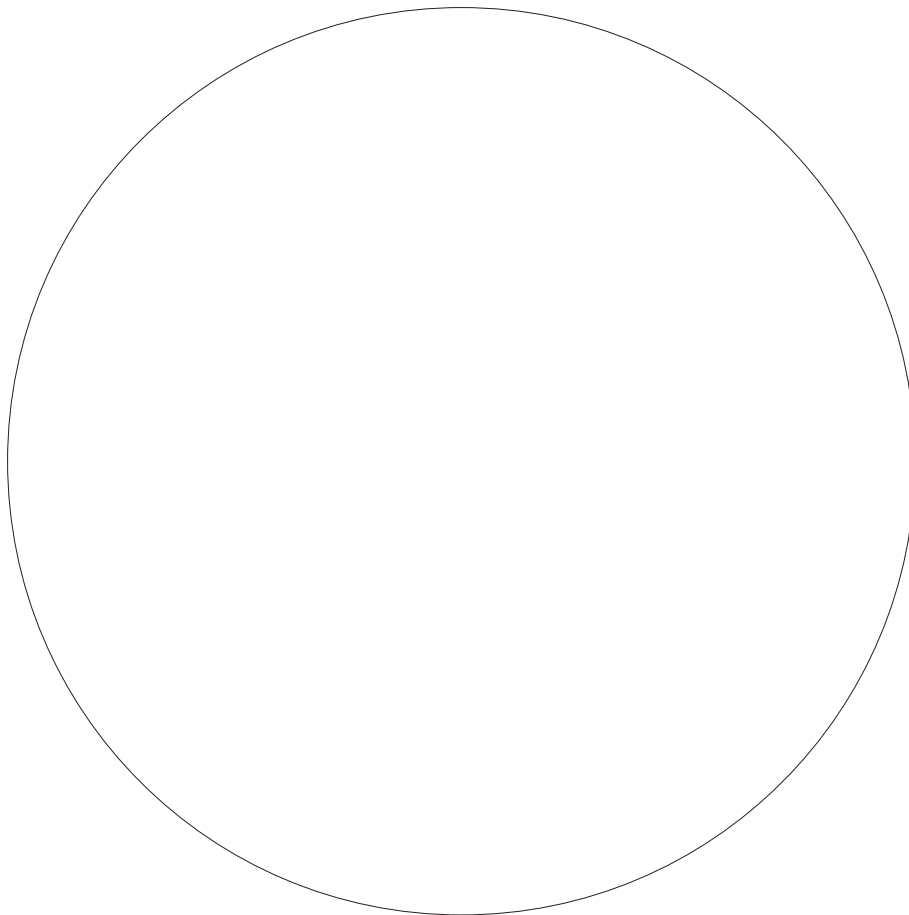
ผู้สนับสนุนการจัดพิมพ์

WindowII

การเปิดดูข้อมูลในแผ่น DVD

1. ไฟล์วิดีโอ สามารถเปิดดูได้ทั้งจากเครื่องเล่น DVD ทั่วไป
และเครื่องคอมพิวเตอร์
2. การเปิดดูไฟล์ข้อมูลหนังสือ เปิดดูได้เฉพาะจากเครื่องคอมพิวเตอร์
โดยคลิกขวาที่ DVD ใน My Computer แล้วคลิก Open

สำนักประสานงานโครงการ ABC-PUS/MAG และ IRVE สกว.
ชั้น 16 อาคาร 4 ภาควิชาวิศวกรรมโลหการ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2250-1191, 086-441-6287, 089-026-1120
Email: abc-pusmag@eng.chula.ac.th, trfirve@gmail.com,
trf__abcpusmag@yahoo.com
<http://www.abcpusmag-irve.org>